

Hallintovaliokunta

HE 135/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Saapuvien maksuliikenne-estojen poistaminen laista heikentää maksuliikenne-estojen kokonaisuutta entisestään.

- FA katsoo, että yksisuuntainen maksuliikenne-esto ei olisi järkevä, koska se ohjaa kaiken maksuliikenteen kolmansiin maihin ja rahanpesun ja valvomattoman toiminnan riski kasvaa.
- FA korostaa, että maksuliikenne-estojen tukevaa tutkimustietoa ei ole saatavilla. Myös Peruslakivaliokunta ja Lainsäädännön arviointineuvosto ovat korostaneet maksuliikenne-estojen tukevan tutkimustiedon puuttumista. Ruotsi on harkitsemassa estojen poistamista laista niiden tehottomuuden ja kustannusten vuoksi.
- FA huomauttaa, että esitetyt estot olivat jo lähtökohtaisesti hyvin rajalliset ja kohdistuivat vain markkinoiviin ja sitä kautta kieltopäätöksen saaneisiin rahapeliyhtiöihin. Saapuvien maksuliikenne-estojen poistaminen esityksestä vähentää estojärjestelmän tehokkuutta entisestään, vähentämättä kuitenkaan oleellisesti estojen toteutukseen liittyviä kustannuksia. FA arvioi, että maksuestojen ennaltaehkäisevä vaikutus heikkenisi merkittävästi tai häviäisi kokonaan, kun voitot olisi mahdollista kotiuttaa esteettömästi.
- FA katsoo, että Perustuslakivaliokunnan kannan mukaisesti rajoitettuna lakiesitys olisi kansainvälisesti ainutlaatuinen. Myös kansalaisten suuntaan se antaisi hyvin ristiriitaisen viestin: voittaminen on sallittua, voittomahdollisuudesta maksaminen sen sijaan ei.
- FA pitää myös todennäköisenä sitä, että arpajaislakiesitys yksisuuntaisella maksuliikenne-estolla vauhdittaisi suomalaisten asiakkaiden siirtymistä ulkomaisten pankki- ja maksupalveluiden käyttäjiksi.

Saapuvien maksuliikenne-estojen poistamisen vaikutukset maksuliikenne-estojen koskevaan kokonaisuuteen

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan pelitileille maksetut pelivoitot ja niille talletetut varat kuuluvat omaisuuden suojaan piiriin, koska ulkomaisten rahapelien pelaaminen ei ole laitonta kuluttajan näkökulmasta. Maksuliikenne-estot puuttuisivat merkittävästi omaisuuden suojaan, sillä ne estäisivät myös laillisesti ansaittujen omaisuuksien siirtämisen tilille. Edellä mainitun johdosta perustuslakivaliokunta esitti lausunnossaan lakiesityksestä poistettavaksi kohdan, joka koskee saapuvan pelivoiton estoa.

FA katsoo, että saapuvaa maksuliikennettä koskevan eston poistaminen lakipykälästä tarkoittaa samalla sitä, että maksuliikenne-estojen koskevaa kokonaisuutta on voitava arvioida kriittisesti uudelleen. FA ehdottaa, että maksuliikenne-estojen koskeva osuus jätetään hallituksen esityksestä toistaiseksi pois ja laaditaan tosiasiallinen selvitys saapuvien estojen poistamisen vaikutuksista

maksuliikenne-estoja koskevaan kokonaisuuteen. FA katsoo, että maksuliikenne-estojen tueksi tarvitaan joka tapauksessa lisää selvitystä ja tutkimustietoa, jotka varmistavat sen, etteivät estoihin liittyvät yhteiskunnalliset kustannukset, niin yksityisen kuin julkisen sektorinkin osalta, valu hukkaan.

Estojen tehottomuus johtuu estettävien toimijoiden tunnistamisen vaikeudesta, estojen kiertämisen helppoudesta sekä kiertokeinojen monipuolisuudesta. Uusien pelkästään internetissä palveluja tarjoavien toimijoiden myötä pankki- tai maksutilin avaaminen toiseen SEPA-alueen mahan on yksinkertaista, helppoa ja halpaa. Varojen siirto Suomesta tällaisille tileille on nopeaa ja jatkossakin laillisesti. Myös kertyneiden voittovarojen kotiuttaminen Suomeen on helppoa ja nopeaa. Hallituksen esityksen mukaan kuluttajan olisi luvallista kuitenkin kotiuttaa yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisella rahapelaamisella saadut varat tililleen. Kun estoja pystytään kiertämään, eikä voittojen kotiuttaminen ole kiellettyä, syntyy epätasapainoinen estojärjestelmä, joka siirtää maksamista kansallisen AML sääntelyn ulkopuolelle, joka lisää rahanpesunriskiä yhteiskunnassa.

Eri jäsenvaltiot ovat toimeenpanneet EU:n rahanpesusääntelyä vaihtelevasti. Osassa jäsenvaltioita kynnys puuttua epäilyttäviin liiketoimiin näyttäisi olevan selvästi Suomea korkeampi. Komission heinäkuussa 2021 julkaisema ns. rahanpesupaketti pyrkii yhtenäistämään jäsenvaltioiden käytäntöjä, mutta sen todelliset vaikutukset nähtäneen vasta pidemmän aikavälin kuluessa. Myös pankkisalaisuuden taso ja esim. viranomaisten pankki- ja maksutilejä koskevat tiedonsaantimahdollisuudet sekä tietojen luovutuskäytännöt toisiin maihin vaihtelevat eri jäsenvaltioissa.

Edellä mainituista syistä FA pitää selvänä, että suomalaisten asiakkaiden mahdollinen siirtyminen ulkomaisten pankki- ja maksupalveluiden käyttäjiksi mahdollistaisi myös sen, että kyseisiä palveluita käytettäisiin rahapelaamisen ohella myös rahanpesuun, terrorismin rahoitukseen, finanssipakotteiden kiertämiseen, veronkiertoon, harmaaseen talouteen tai muihin laittomiin tarkoituksiin. Tämän vuoksi FA pitää välttämättömänä, että lainmuutoksen seuraukset arvioidaan huolellisesti myös tästä näkökulmasta.

FINANSSIALA RY

Taina Ahvenjärvi